

Kommentar lørdag 9 september 06

Region på jakt etter oppgave

Jørn Rattsø

Regjeringen legger snart fram forslag til nye regioner, som skal erstatte fylkeskommunene. For tiden foregår det en intens jakt på oppgaver for regionene, for det er ikke opplagt hva de skal drive med. Overfor pressen sies det at regionene skal få tunge oppgaver.

Regionene vil bli lansert med stor fanfare, og siden det annonseres at de skal få tunge oppgaver vet vi at de vil få lette oppgaver. Dersom regionene skulle få tunge oppgaver hadde man ikke behøvd å si at det er tunge oppgaver. Regionene blir en kombinasjon av store ambisjoner, stort politisk apparat, og små budsjetter.

Proessen står altså på hodet. Normal framgangsmåte vil være å starte med hva slags samfunnsoppgaver som skal løses og så konkludere med at regionene er best egnet til å løse dem. Her starter man med regionene først, så prøver man å finne oppgaver.

Det er lett å forstå hvorfor regionen står i fokus, og ikke samfunnsoppgavene. Regionene er et prosjekt som skal berge det gode levebrødet til fylkespolitikere. Og fylkespolitikere står sterkt i partiene. De har støtte fra byråkratene i Kommunenes Sentralforbund, som gjerne vil ha mer papir å flytte på.

Fylkeskommunens problem

Det er underlig om regionene skal bli en suksess når fylkeskommunene ikke ble det. Fylkeskommunene ligger nærmere befolkningen enn regionene, som blir større. Og fylkeskommunene drev sykehusene, som befolkningen er sterkt opptatt av. Mens regionene vil ha et knippe med løse oppgaver som befolkningen i liten grad forholder seg til. Fylkeskommunen sviktet fordi den hadde svak forankring i befolkningen. Hvordan skal regionene få bedre forankring i befolkningen?

Problemet med fylkeskommunenes forhold til sitt folk er lett å forstå. I litteraturen kalles dette fenomenet for 'fuzzy institutions'. Det er institusjoner som har lite tydelige oppgaver, og som heller ikke tar ansvaret for de oppgaver man har. Sykehusene ble overtatt av staten fordi fylkeskommunene ikke tok ansvaret for dem. De drev i lang tid et pengespill med staten og ble lenge belønnet for lange ventelister. Staten avsluttet spillet, og fylkeskommunene ble stående ribbet for store samfunnsoppgaver. Det er god grunn til å tenke gjennom fylkeskommunens problem får man går løs på nye regioner.

Regionens utfordring

Det er synd at regionreformen er kommet så langt ut av kurs. For region-nivået kan spille en viktig rolle for større utbyggingsprosjekter. Trøndelag er en rimelig veldefinert region med historisk og geografisk fellesskap og hvor utbyggingsmønsteret bør sees i sammenheng. Store beslutninger som berører infrastruktur og næringsutvikling bør avklares på regionalt nivå. Man må evne å skille mellom oppgaver som må løses på regionalt nivå og nødvendigheten av å ha et eget folkevalgt styre i regionene. Fokuset bør være på oppgavene, ikke behovet for politikere.

Det som er felles for store regionale utbyggingsspørsmål er at de angår både staten og kommunene. Da er det naturlig at oppgavene løses i et samarbeid. Vi har kommunepolitikere og stortingspolitikere. Vi vet hvem de er og hva de steller med. Og vi stiller dem til ansvar ved valg. Det får holde. Nå må kommunepolitikere og stortingspolitikere sikre at vi får en regionreform som løser utbyggingsoppgavene, ikke blir et nytt politisk byråkrati uten ansvar. Så slipper vi å ha regionpolitikere som sviver rundt med uklare oppgaver og dårlig fotfeste.